

Міністерство освіти і науки України  
Національний технічний університет  
«Дніпровська політехніка»

Кафедра екології та технологій захисту навколишнього середовища

**СИЛАБУС**  
**навчальної дисципліни**  
**«Рекреаційні ландшафти»**

|                              |                                                            |
|------------------------------|------------------------------------------------------------|
| Галузь знань .....           | 18 Виробництво та технології                               |
| Спеціальність .....          | 183 Технології захисту<br>навколишнього середовища         |
| Освітній рівень.....         | бакалавр                                                   |
| Освітньо-професійна програма | «Технології захисту навколишнього<br>середовища»           |
| Статус .....                 | вибіркова                                                  |
| Загальний обсяг .....        | 8 кредитів ЄКТС (240 годин)                                |
| Форма підсумкового контролю  | іспит                                                      |
| Термін викладання .....      | 5-й семестр                                                |
| Мова викладання .....        | українська                                                 |
| Викладачі .....              | доц. Миронова І.Г.,<br>ас. Бучавий Ю.В., ас. Грунтова В.Ю. |

Силабус призначено для допомоги опанування студентом навчального контенту з дисципліни, підготовки та проходження контрольних заходів.

Дніпро  
НТУ «ДП»  
2019

**Опис навчальної дисципліни.**

**Назва:** «Рекреаційні ландшафти»

**Код:** В2.2

**Галузь:** 18 «Виробництво та технології»

**Тип:** Вибіркова

**Кількість встановлених кредитів:** 8

**Курс:** 3-й

**Семестр вивчення:** 5-й

**Рівень вищої освіти:** Бакалавр

**Кількість годин:** 240

**Викладачі:**

– Інна Геннадіївна Миронова, к.т.н., доцент кафедри екології та технологій захисту навколишнього середовища, тел. (056) 756-00-16, [miroнова.i.g@nmu.one](mailto:miroнова.i.g@nmu.one), <http://ecology.nmu.org.ua/ua/Personal/Mironova.php>;

– Юрій Володимирович Бучавий, к.б.н., асистент кафедри екології та технологій захисту навколишнього середовища, тел. (056) 754-00-16, <http://ecology.nmu.org.ua/ua/Personal/Buchavy.php>;

– Валентина Юріївна Ґрунтова, асистент кафедри екології та технологій захисту навколишнього середовища, тел. (056) 754-00-16, <http://ecology.nmu.org.ua/ua/Personal/Gruntova.php>.

**Результати навчання.** Обґрунтовувати вибір природних систем для рекреаційного застосування, використовуючи знання особливостей ландшафтів.

**Форми організації занять.**

- Навчальні заняття – лекції.
- Практична підготовка – лабораторні заняття.
- Самостійна робота – підготовка до навчальних занять.
- Контрольні заходи – екзаменаційна робота, захист лабораторних робіт.

**Мета вивчення дисципліни.** Формування у майбутніх фахівців умінь та компетенцій щодо ефективного володіння теоретичними знаннями та практичними навичками стосовно вирішення завдань з рекреаційно-оздоровчої діяльності, а також архітектурно-просторового планування природних та антропогенних ландшафтів.

## Календарно-тематичний план.

### Тематичний план та розподіл обсягу часу з дисципліни «Рекреаційні ландшафти»

| Курси,<br>чверті   | Тижні<br>(13 тижнів) | Види, тематика навчальних занять,<br>шифри та зміст результатів навчання за дисципліною                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Обсяг, години |                 |       |
|--------------------|----------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|-----------------|-------|
|                    |                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | аудит.        | самос-<br>тійна | разом |
| 3 курс, 1,2 чверті |                      | Лекції                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |               |                 |       |
|                    | 1<br>2               | <b>Тема 1. Ландшафтна архітектура. Основні поняття</b><br>Характеристика компонентів ландшафту як складових зеленого будівництва. Загальні поняття про планування населених місць                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | 4             |                 |       |
|                    | 3<br>4               | <b>Тема 2. Поняття ландшафту. Природно-кліматичне зонування території України. Об'ємно-просторова структура об'єктів ландшафтного мистецтва. Стилi садово-паркового мистецтва</b><br>Поняття ландшафту, його елементи. Фізико-географічні зони з точки зору ландшафтноi архітектури. Ландшафтно-планувальні особливості озеленення. Об'ємно-просторова структура об'єктів ландшафтного мистецтва. Зелені компоненти планувальної структури міста. Поняття та характеристика стилів садово-паркового мистецтва                  | 4             |                 |       |
|                    | 5<br>6               | <b>Тема 3. Об'єкти й елементи садово-паркового мистецтва. Особливості їх використання при створенні садово-паркових композицій</b><br>Принципи створення та формування зелених насаджень. Деревно-чагарникова рослинність, газони та квіткове оформлення територій. Роль водних джерел в оформленні об'єктів садово-паркового мистецтва. Кам'яністі сади в ландшафтному дизайні. Підпірні стінки та сходи, тверді покриття, малі архітектурні форми як планувальні елементи благоустрою садово-паркових об'єктів               | 4             |                 |       |
|                    | 7                    | Контрольні заходи                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | 2             |                 |       |
|                    | 8<br>9               | <b>Тема 4. Технічне оснащення в ландшафтній архітектурі. Системи освітлення, поливу та дренажу. Архітектурно-художні принципи створення ландшафтних композицій. Ландшафтне проектування</b><br>Інженерне обладнання в ландшафтному дизайні (системи поливу, освітлення та дренажу). Прийоми ландшафтного дизайну (колір та тінь, просторові форми та їх співвідношення, перспектива, контраст, нюанс, ритм та ін.). Ландшафтне проектування: стадії, напрямки, термін виконання, обслуговування створених ландшафтних проектів | 4             |                 |       |
|                    | 10<br>11             | <b>Тема 5. Рекреаційні ландшафти та ресурси України, їх типи. Природні та культурно-історичні ресурси. Рекреаційний туризм. Рекреаційне районування й інспектування</b><br>Поняття рекреаційних ресурсів, їх структура та особливості розміщення на території України. Лісові                                                                                                                                                                                                                                                  | 4             |                 |       |
|                    |                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |               | 54              | 80    |

| Курси,<br>чверті | Тижні<br>(13 тижнів) | Види, тематика навчальних занять,<br>шифри та зміст результатів навчання за дисципліною                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Обсяг, години |                 |       |  |
|------------------|----------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|-----------------|-------|--|
|                  |                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | аудит.        | самос-<br>тійна | разом |  |
|                  |                      | ресурси та їх рекреаційні можливості. Кліматичні ресурси територій. Водні ресурси, рекреаційні ресурси морських узбережь. Горні (орографічні) рекреаційні ресурси. Культурно-історичні ресурси. Рекреаційний туризм і фактори його розвитку. Методи економічної та екологічної оцінки рекреаційних ресурсів. Рекреаційне районування                                                                                              |               |                 |       |  |
|                  | 12                   | <b>Тема 6. Санаторно-курортне лікування. Курортологія</b><br>Санаторно-курортне лікування. Курорти та їх класифікація, курортні місцевості України. Характеристика бальнеологічних курортів. Грязелікування та лікувальні мінеральні води (особливості лікування, показання та протипоказання). Альтернативні природно-лікувальні ресурси (глини, нагрітий пісок, нафталан, парафін, озокерит тощо)                               | 2             |                 |       |  |
|                  | 13                   | Контрольні заходи                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | 2             |                 |       |  |
|                  |                      | Лабораторні заняття                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |               |                 |       |  |
|                  | 1                    | 1. Ознайомлення з комп'ютерним програмним продуктом «Realtime Landscaping Architect 2016». Визначення можливостей програми з метою створення основних характерних складових ландшафтного проекту. Отримання завдання на проектування садово-господарської ділянки                                                                                                                                                                 | 4             |                 |       |  |
|                  | 2                    | 2. Робота з масштабом місцевості та рельєфними особливостями. Створення ділянок різної геометричної форми, а також різновидів рельєфних форм (височини, низини, каскади та ін.). Проектування балочно-яружною мережі. Вивчення типів просторової структури у ландшафтному дизайні. Особливості оформлення відкритих, закритих і напіввідкритих просторів на місцевості. Генерація елементів рельєфу з довільним розподілом рослин | 4             |                 |       |  |
|                  | 3                    | 3. Створення деревно-чагарникової, квіткової та газонної рослинності на місцевості з урахуванням стильових особливостей проекту, екологічних та естетичних вимог, а також біологічних особливостей рослинного матеріалу. Передача тіней від деревно-чагарникової рослинності в залежності від їх висоти на момент росту та сонцестояння у різні часи доби. Формування різновидів квіткових композицій                             | 4             |                 |       |  |
|                  | 4                    | 4. Водні джерела в ландшафтному дизайні. Створення різних форм водних джерел на місцевості, надземних споруджень, водопадів і каскадів                                                                                                                                                                                                                                                                                            | 4             |                 |       |  |
|                  | 5<br>6               | 5. Створення кам'янистих садів на місцевості. Доповнення ландшафтних проектів малими архітектурними формами (МАФами) та садовими меблями. Особливості їх «вбудовування» у наявні садово-паркові конструкції                                                                                                                                                                                                                       | 8             |                 |       |  |
|                  |                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |               | 108             | 160   |  |

| Курси,<br>чверті | Тижні<br>(13 тижнів)                      | Види, тематика навчальних занять,<br>шифри та зміст результатів навчання за дисципліною                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Обсяг, години |                 |       |
|------------------|-------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|-----------------|-------|
|                  |                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | аудит.        | самос-<br>тійна | разом |
|                  | 7                                         | Контрольні заходи                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | 4             |                 |       |
|                  | 8<br>9                                    | 6. Створення дорожніх покриттів, підпірних стінок і сходів. Правила співставлення вищевказаних елементів між собою та іншими об'єктами на місцевості. Системи освітлення території. Різновиди елементів освітлення (тип, параметри, форма, висота, вид та колір підсвічування), особливості заповнення ними території, а також напрямки використання з метою формування «нічних» композицій | 8             |                 |       |
|                  | 10                                        | 7. Оцінка рекреаційної території та розробка її еколого-рекреаційного паспорту                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | 4             |                 |       |
|                  | 11<br>12                                  | 8. Виконання проекту з удосконалення рекреаційної ділянки на основі даних еколого-рекреаційного паспорту за допомогою програмного забезпечення «Realtime Landscaping Architect 2016»                                                                                                                                                                                                        | 8             |                 |       |
|                  | 13                                        | Контрольні заходи                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | 4             |                 |       |
|                  | Контроль підсумковий,<br>2 чверть – іспит |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Разом         | 78              | 162   |
|                  |                                           | Лекції                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | 26            | 54              | 80    |
|                  |                                           | Лабораторні заняття                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | 52            | 108             | 160   |

### **Заплановані види навчальної діяльності та методи викладання.**

Лекції – ілюстративно-наочне навчання (пояснення, бесіда, мультимедійна презентація).

Лабораторні заняття – навчання у комп'ютерному класі з використанням інформаційних технологій (захист лабораторних робіт).

Самостійна робота (особистісно-орієнтована з елементами дистанційної).

Використовуються лабораторна й інструментальна бази випускової кафедри і кафедри екологічної та техногенної безпеки, а також комп'ютерне та мультимедійне обладнання, дистанційна платформа Moodle.

### **Результати вивчення дисципліни.** Результати освоєння, які плануються:

- застосовувати знання з ландшафтної архітектури і ландшафтного проектування, особливостей рекреаційно-оздоровчих територій та їх просторової організації;

- знати напрямки використання природно-оздоровчих факторів і компонентів ландшафту для створення та функціонування курортно-рекреаційних комплексів;

- застосовувати знання з об'ємно-просторової організації територій для архітектурно-просторового перетворення природних та антропогенних ландшафтів;

- володіти навичками ландшафтного проектування територіальних комплексів за допомогою сучасного програмного забезпечення.

### Література для вивчення дисципліни.

1. Стандарт вищої освіти підготовки бакалавра з спеціальності 183 «Технології захисту навколишнього середовища». СВО-2018. – К.: МОН України, 2018. – 17 с.
2. Кучерявий В.П. Озеленення населених місць: Підручн. – Львів: Світ, 2005. – 456 с.
3. Кучерявий В.П. Фітомеліорація. Львів: Світ, 2003. – 540 с.
4. Білоус В.І. Декоративне садівництво: (Основи квітництва, дендрології та озеленення): Підручник. Умань, 2005. – 295 с.
5. Заставний Ф.Д. Фізична географія України: Підручник. Львівський держ.ун-т.-Львів, 1996. – 231 с.
6. Лазарев А.Г. Ландшафтная архитектура / А.Г. Лазарев, Е.В. Лазарева; под общ. ред. А.Г. Лазарева. – Ростов н/Д: Феникс, 2005. – 282 с.
7. Белочкина Ю.В. Ландшафтный дизайн / Художн. – оформители Б.Ф. Бублик, С.И. Правдюк. – Харьков: Фолио, 2006. – 317 с.
8. Гарнизоненко т.С. Справочник современного ландшафтного дизайнера / Т.С. Гарнизоненко. – Ростов н/Д: Феникс, 2005. – 313 с.
9. Лазарева А.В., Рубайло М.В., Кузнецова Т.И. и др. Цветы в саду и ландшафтный дизайн. – ООО «Аделант», 2000. – 494 с.
10. Багрова Л.А., Багров Н.В., Преображенский В.С. Рекреационные ресурсы. - М, 1997.
11. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія. Навчальний посібник: - К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 312 с.
12. Кушнірук Ю.С. Рекреація та курортологія: Навчальний посібник – Рівне: НУВГП, 2012. – 146 с.
13. Рекреаційна географія: навч. посібник / М. М. Покоloodна; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2012. – 275 с.
14. Ю.Ф. Безруков. Рекреационные ресурсы и курортология: Учебное пособие – Симферополь, 1998. – 114 с.

### Інформаційні ресурси

1. <http://zakon4.rada.gov.ua> Офіційний сайт Верховної Ради України
2. <http://www.mon.gov.ua> Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України
3. <http://www.menr.gov.ua> Офіційний сайт Міністерства екології та природних ресурсів України
4. [www.irbis-nbuv.gov.ua](http://www.irbis-nbuv.gov.ua) Наукова періодика України.  
Бібліотека ім. В. Вернадського
5. <http://sop.org.ua> Служба охорони природи – Інформаційний центр
6. <http://env.teset.sumdu.edu.ua> Науковий центр прикладних екологічних досліджень

### Політика виставлення балів.

Виставлення балів ґрунтується на об'єктивних критеріях відповідно до «Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти».

Оцінювання навчальних досягнень студентів НТУ «ДП» здійснюється за рейтинговою (100-бальною) та інституційною шкалами, які також використовуються для конвертації (переведення) оцінок мобільних студентів.

#### Шкали оцінювання навчальних досягнень студентів

| Рейтингова | Інституційна              |
|------------|---------------------------|
| 90...100   | відмінно / Excellent      |
| 74...89    | добре / Good              |
| 60...73    | задовільно / Satisfactory |
| 0...59     | незадовільно / Fail       |

Кредити навчальної дисципліни зараховуються, якщо студент отримав підсумкову оцінку не менше 60-ти балів. Нижча оцінка вважається академічною заборгованістю, що підлягає ліквідації відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу НТУ «ДП».

#### **Форми оцінювання.**

- Поточний контроль – письмова контрольна робота та усне опитування.
- Оцінювання виконання та захисту лабораторних завдань.
- Підсумковий контроль – іспит у письмовій формі.

#### **Питання до іспиту.**

Приклади питань до іспиту.

1. Поняття ландшафтного проектування.
2. Рекреація, її функції та завдання.
3. Класифікація рекреаційних ресурсів.
4. Вплив рекреаційних ресурсів на людину.
5. Сприятливий вплив зелених насаджень на організм людини.
6. Рекреаційні функції лісів.
7. Характеристика й оцінка морських узбережь як рекреаційного ресурсу.
8. Рекреаційна цінність озер, кар'єрів, ставків і водосховищ.
9. Типи рекреаційного використання гірських ресурсів.
10. Культурно-історичні рекреаційні ресурси. Туризм. Класифікація видів туризму.
11. Курортологія. Курорти та їх загальний розподіл.
12. Бальнеологія. Бальнеотерапія. Лікувальні мінеральні води.
13. Фізіологічна дія та лікувальний ефект мінеральних вод при внутрішньому і зовнішньому їх застосуванні.
14. Різновид грязьових курортів.
15. Унікальні лікувальні ресурси світу.
16. Кліматичні курорти та їх різновид.
17. Кліматотерапевтичні процедури. Аеротерапія. Геліотерапія. Таласотерапія.
18. Поняття ландшафтно-архітектури, засоби формування ландшафтних композицій.
19. Роль і характеристика рельєфу при створенні садово-паркових композицій.
- Поняття «геопластика».
20. Поняття об'ємно-просторової структури об'єктів ландшафтного мистецтва.
21. Поняття стилю в ландшафтній архітектурі.
22. Деревно-чагарникова, квіткова, газонна рослинність в ландшафтній архітектурі.
23. Водойми в ландшафтному дизайні.
24. Підпірні стінки й особливості їх застосування.
25. Терасування ділянки й особливості оформлення.
26. Садово-паркове освітлення та його основні види.
27. Поняття ландшафтно-композиції.
28. Використання контрастних і нюансних властивостей в плануванні ділянки.
29. Особливості ландшафтного проектування.
30. Етапи створення ландшафтного проекту.